

Vergaderjaar 2025–2026

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 4237

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 januari 2026

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 3 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche: Mededeling Digital Justice @2030 (Kamerstuk 22 112, nr. 4236).
Fiche: Mededeling Europese strategie justitiële opleiding 2025–2030.
Fiche: Mededeling bioeconomie strategie (Kamerstuk 22 112, nr. 4238).

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel

Fiche: Mededeling Europese strategie justitiële opleiding 2025–2030

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Europese strategie voor justitiële opleiding 2025–2030 – Het scheppen van een gunstig klimaat voor DigitalJustice@2030
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
20 november 2025
- c) *Nr. Commissiedocument*
COM(2025) 801 final
- d) *EUR-Lex*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0801&qid=1765364068471>
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevings-toetsing*
Niet van toepassing
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad van Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-raad)
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Justitie en Veiligheid

2. Essentie voorstel

Op 20 november heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) de mededeling aangaande de Europese strategie voor justitiële opleiding 2025–2030 gepubliceerd, wat onderdeel is van het bredere pakket *DigitalJustice@2030*. Dit pakket heeft als doel het moderniseren van de justitiële stelsels van de EU, waarbij de Europese strategie voor justitiële opleiding moet zorgen voor rechtsbeoefenaars gedegen zijn voorbereid en toegerust voor deze digitale ontwikkeling. Om het potentieel van digitalisering en AI te benutten, moeten rechtsbeoefenaars de ter zake doende vaardigheden, de kennis en het bewustzijn verwerven. Daartoe is de justitiële opleiding van cruciaal belang en een belangrijke factor voor de *DigitalJustice@2030*-visie,¹ waarbij lacunes in digitale vaardigheden worden aangepakt. Dit is de derde EU-strategie over justitiële training en bouwt voort op de mededelingen van de Commissie uit 2011² en 2020.³

De mededeling bevat een brede strategie om de opleiding van rechtsbeoefenaars op het gebied van digitale vaardigheden, kennis en bewustzijn te verbeteren. Daarnaast is er aandacht voor kennis van het EU-recht, dit vanwege de verscheidenheid aan de regelgeving die de laatste jaren is ontwikkeld.

De strategie richt zich primair op rechtsbeoefenaars in de EU om de kwaliteit, efficiëntie en digitale transformatie van de rechtstelsels te waarborgen. Het gaat hier om een brede groep van rechtsbeoefenaars bestaande uit rechters, openbare aanklagers, personeel van rechtbanken en openbare ministeries, en andere rechtsbeoefenaars die zijn betrokken

¹ Conclusies van de Europese Commissie en het Poolse voorzitterschap in de officiële kroniek van de bijeenkomst van deskundigen onder het Poolse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in Warschau – Nieuwe uitdagingen voor de ontwikkeling van AI en e-communicatie op het gebied van justitie (19 en 20 mei 2025).

² Opbouwen van vertrouwen in justitie in de hele EU. Een nieuwe dimensie in de Europese justitiële opleiding, COM(2011)551.

³ Zorgen voor gerechtigheid in de EU – een strategie voor de Europese justitiële opleiding 2021–2024, COM(2020) 713.

bij het rechtsstelsel (advocaten in de privépraktijk, notarissen, gerechtsdeurwaarders, curatoren, bemiddelaars, gevangenis- en reclasseringspersoneel, en gerechtstolken en -vertalers). Zij spelen een centrale rol bij het waarborgen van de correcte toepassing van het EU-recht, het Handvest van de grondrechten en het afgeleide EU-recht op nationaal niveau. Daarnaast handhaaft en verdiept de strategie de samenwerking met rechtsbeoefenaars buiten de EU, met name met kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten van de EU.

De Europese strategie voor justitiële opleiding 2025–2030 benadrukt dat rechtsbeoefenaars hun kennis van het EU-recht dringend moeten actualiseren vanwege de toenemende complexiteit en diversiteit van recente EU-regelgeving. Dit omvat in de eerste plaats de noodzaak om het materieel recht in de digitale economie te kennen en toe te passen. Daarnaast is het cruciaal dat rechtsbeoefenaars over een grondige kennis beschikken van het procedureel recht en de grensoverschrijdende samenwerkingsinstrumenten in een gedigitaliseerde omgeving. Voortdurende bijscholing is van essentieel belang om gelijke tred te houden met de snel evoluerende wetgeving en de gerelateerde jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De justitiële opleidingen zijn in Nederland georganiseerd per beroepsgroep, van een overkoepelend kabinetsbeleid is geen sprake.

In Nederland is het Studiecentrum Rechtspleging (SSR) het nationale opleidingsinstituut van de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie. SSR geeft inhoud aan de initiële opleidingen tot rechter en officier van justitie. Daarnaast biedt SSR een breed curriculum aan permanente educatie, leiderschapstrajecten, persoonlijke ontwikkeling, coaching en intervisie voor rechters, officieren van justitie, gerechtsjuristen, parketsecretarissen en administratief medewerkers. Hierin is er ook aandacht voor digitale vaardigheden. Dit resulteert in een jaarlijks aanbod van ruim 800 titels van onder meer cursussen, trainingen, leerlijnen, professionele ontmoetingen en events.

Het aanbod van SSR is gericht op de groei, ontwikkeling en verdieping van professioneel vakmanschap van Nederlandse magistraten en hun medewerkers. Daarnaast heeft SSR voor 2026 een projectplan Digitalisering en AI waarin naast bewustwording aandacht is voor het ontwikkelen van training en opleiding ten aanzien van juridisch inhoudelijke ontwikkelingen en tooling.

Wat betreft de permanente educatie van advocaten is het in Nederland aan advocaten en advocatenkantoren zelf om te kiezen op welk gebied zij opleiding wensen te volgen. Advocaten worden (na afronding van de verplichte driejarige beroepsopleiding voor de advocatuur) op grond van de Verordening op de advocatuur (Voda) verplicht tot het behalen van minstens twintig permanente opleidingspunten per kalenderjaar. Daarnaast geldt dat advocaten zich bij de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) (in het rechtsgebiedenregister) moeten registreren op minimaal één rechtsgebied en maximaal vier rechtsgebieden. Voor ieder geregistreerd rechtsgebied geldt de verplichting tien juridische opleidingspunten per jaar te halen. Tot slot hebben advocaten volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) een jaarlijkse opleidingsplicht. De (NOvA) is voor het overige niet inhoudelijk sturend op het opleidingsvlak en heeft ook niet de middelen om op

specifieke EU-gerelateerde rechtsgebieden te sturen in de permanente opleidingen van advocaten.

Nederlandse notarissen kunnen op dit moment jaarlijks deelnemen aan diverse opleidingen op het gebied van Europees recht, die zowel grensoverschrijdend als nationaal zijn georganiseerd door onder andere de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna: KNB). De KNB streeft ernaar de permanente educatie in EU-recht te stimuleren.

Voor de gerechtsdeurwaarders regelt de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) de permanente educatie, die de gerechtsdeurwaarders binnen bepaalde kaders zelf verder kunnen invullen. De KBvG controleert of individuele beroepsbeoefenaren de benodigde punten halen. De KBvG heeft als publiekrechtelijke beroepsorganisatie (pbo) een verordende (en daarmee mede-regelgevende) bevoegdheid. Pbo's worden bij wet ingesteld conform artikel 134 van de Grondwet.

DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) werkt continue aan de vakbekwaamheid van het personeel binnen het gevangeniswezen waaronder ook digitale vaardigheden (o.a. door middel van de door JenV aangeboden en verplichte modules). Reclassering Nederland (hierna: RN) acht het opleiden en trainen van reclasseringspersoneel en het samenwerken met Europese partners belangrijk en daar is RN al nauw bij betrokken.

Voor de beroepsgroep van beëdigde tolken en vertalers worden de opleidingseisen gereguleerd door het Bureau Wbtv (Wet beëdigde tolken en vertalers) op grond van het Besluit permanente educatie Wbtv. Dit besluit ziet op deskundigheidsbevorderende en relevante activiteiten waarmee kennis en vakbekwaamheid op peil worden gehouden of uitgebreid. Deze verplichting is direct gekoppeld aan de inschrijfwwaarden die gelden voor het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv).

Op het gebied van justitiële training op EU-niveau speelt het *European Judicial Training Network* (EJTN) een belangrijke rol.⁴ Het kabinet is voorstander van nauwe samenwerking tussen nationale trainingscentra in de EU en steunt daarmee de inzet van het EJTN.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Justitiële training draagt bij aan de correcte en coherente toepassing van het EU-recht, versterkt het wederzijds vertrouwen en bevordert een gezamenlijke Europese justitiële cultuur. Het kabinet onderschrijft het belang van justitiële training en steunt om die reden de voorliggende strategie en haar doel een gemeenschappelijke Europese rechtscultuur te consolideren die gebaseerd is op de rechtsstaat, de grondrechten en wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten en hun justitiële autoriteiten. Het kabinet waardeert het dat de Commissie met de voorliggende strategie inspireert en aanmoedigt tot het organiseren van justitiële opleidingen, wat een positief effect zal hebben op de uniforme en efficiënte toepassing van het EU-recht.

⁴ Het EJTN is sinds 2000 actief en het mandaat van het EJTN is om de onderlinge kennis van rechtsstelsels te bevorderen, waardoor het begrip, vertrouwen en samenwerking tussen rechters en officieren van justitie in de EU toeneemt. Het EJTN promoot en faciliteert de ontwikkeling, opleiding en uitwisseling van kennis en vaardigheden van rechters, officieren van justitie en gerechtelijk personeel in de EU. Het EJTN biedt deze groep trainingsactiviteiten aan die een toegevoegde waarde bieden aan de opleidingen die zij op nationaal niveau krijgen. Alle lidstaten zijn aangesloten bij het EJTN.

Vanuit het uitgangspunt dat het EU-recht integraal onderdeel is van het nationale recht van Nederland is een juiste toepassing van het EU-recht van essentieel belang voor goed werkende rechtsorde, ook in onze digitale toekomst. Nederland heeft altijd ingezet op de opleiding van rechtsbeoefenaars, waardoor de doelstellingen van de nieuwe strategie passen binnen de nationale beleidsdoelstellingen voor het opleiden van de rechtsbeoefenaars.

Het kabinet verwelkomt de inhoudelijke breedte van de opleidingsstrategie waarbij de opleidingen naast theoretische kennis overbrengen ook gericht zijn op expertise ontwikkeling en praktijkgerichte uitvoerbaarheid. Gelet hierop ziet het kabinet een groot belang van differentiatie in de opleidingsaanpak zodat de inhoud nauw aansluit bij de professionele rol en behoefte om de effectiviteit te maximaliseren. Dit vereist een gelaagde structuur waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen een goede basis-kennis ten behoeve van digitale geletterdheid voor iedere rechtsbeoefenaar en gespecialiseerde expertise voor specifieke groepen die met bepaalde onderdelen bezig zijn. Zo dienen enkel de gebruikers van IT-systemen gerichte kennis te hebben van deze instrumenten en gedigitaliseerde grensoverschrijdende procedures. Daarnaast is de ontwikkeling van diepgaande en actuele expertise in specifieke onderdelen van het EU-acquis, zoals of de nieuwe digitale EU-regelgeving (zoals de AI-verordening), wat essentieel is om de complexe juridische gevolgen correct te kunnen beoordelen en beheren, met name van belang voor rechtsbeoefenaars wiens professionele rol diepgaande, gespecialiseerde kennis van deze specifieke expertisegebieden vereist. Alleen door deze differentiatie kan de opleiding efficiënt aansluiten bij de daadwerkelijke professionele rollen en de complexe praktijk.

De nieuwe doelstellingen ten aanzien van de deelname aan permanente opleiding over het EU-recht in de EU borduren voort op de succesvolle strategie uit 2011, en in die nieuwe doelstellingen kan het kabinet zich vinden. Het gebruik van en omgaan met nieuwe uitdagingen zoals digitalisering en kunstmatige intelligentie om de kennis en vaardigheden in de EU te verbeteren⁵, wordt toegejuicht.

De Commissie richt zich met actiepunten en aanbevelingen tot een brede doelgroep van rechtsbeoefenaars. Het kabinet vindt deze brede insteek positief, aangezien de rechtspraktijk breder is dan enkel de togaberoepen vanuit de rechtspraak en het openbare ministerie. Deze brede definitie is essentieel voor een uniforme toepassing van het EU-recht en een efficiënte digitale transitie. Een belangrijk aandachtspunt is dat de justitiële opleidingen in Nederland in sterke mate per beroepsgroep worden georganiseerd.

Nederland hecht grote waarde aan kwalitatief goede justitiële opleiding en in een divers aanbod daarvan. Zij zal zich dan ook hierop blijven inzetten en ziet deze strategie van de Commissie als een welkome katalysator hierin voor de EU. Door de toenemende Europese justitiële samenwerking en de continue groei van het EU-recht is het voor de Nederlandse rechtsorde cruciaal dat andere lidstaten en hun rechtsbeoefenaars de basiskennis en vaardigheden – in het bijzonder op digitaal vlak – op orde hebben. Dit is essentieel voor wederzijds vertrouwen en de efficiënte afhandeling van grensoverschrijdende zaken.

Het kabinet zal de nationale opleidingsinstituten aanmoedigen om de nieuwe digitale prioriteiten en de opleidingsmaterialen van het Europees Opleidingsplatform (ETP) te integreren. Nederland zal tevens actief blijven

⁵ In overeenstemming met de mededeling DigitalJustice@2030 EU (COM(2025) 802 final).

deelnemen en bijdragen aan het EJTN om de uitwisseling van *best practices* en expertise op het gebied van AI en *e-Justice* te bevorderen. Daarnaast is in het SSR projectplan 2026 als speerpunt opgenomen dat het aanbod van EJTN goed zichtbaar en vindbaar wordt geïntegreerd in het opleidingsaanbod van de rechtsgebieden. Ook wordt opleidingsaanbod ontwikkeld op basis van de richtlijnen van de *European Commission for the Efficiency of Justice* (CEPEJ).

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De ambitie van het pakket *DigitalJustice@2030* zal waarschijnlijk positief worden ontvangen, aangezien deze de Europese doelstellingen voor het digitale decennium ondersteunt. Aangezien de strategie de vorm van een Mededeling heeft, is op dit moment geen grote weerstand tegen de algemene doelstellingen te verwachten. De nationale stand van zaken op het gebied van digitalisering – die sterk verschilt tussen lidstaten, zoals blijkt uit het EU-scorebord voor justitie⁶ – zal echter bepalend zijn voor het tempo van de uitvoering en de mate van zelfredzaamheid. Het ontvangen van Europese middelen om de beoogde digitalisering te financieren en de haalbaarheid van de termijnen voor 2030 zullen vermoedelijk de belangrijkste besprekings- en onderhandelings-punten vormen.

De justitiële training, een cruciaal element voor het slagen van de digitale transformatie, kan op brede steun rekenen. Justitiële opleidingen hebben op de politieke agenda van de EU-instellingen al prioriteit gekregen, en deze nieuwe strategie biedt een direct vervolg op eerdere inspanningen om de digitale transformatie te ondersteunen. Bovendien kan, aangezien alle lidstaten zijn aangesloten bij het EJTN, worden aangenomen dat zij onderlinge kennisuitwisseling en de training om rechtsbeoefenaars voor te bereiden op de digitale transformatie ondersteunen.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking op de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Op het terrein van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten artikel 4, tweede lid, onder j, VWEU. De Commissie is zodoende bevoegd deze mededeling uit te vaardigen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel de digitalisering van rechtstelsels binnen de EU te bewerkstelligen door rechtsbeoefenaars justitiële training aan te bieden met betrekking tot digitale en Europeesrechtelijke vaardigheden. Gezien de grote verschillen in digitale paraatheid tussen lidstaten en de noodzaak tot interoperabiliteit van digitale instrumenten in grensoverschrijdende zaken kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak wel nodig.

Een ongecoördineerde aanpak zou leiden tot interoperabiliteitsproblemen bij instrumenten die juist bedoeld zijn voor grensoverschrijdende samenwerking. Bovendien kunnen de doelstellingen beter door de Unie

⁶ COM(2025) 375 final, EU-scorebord voor justitie 2025, afdeling 2.2.3. Digitalisering

worden bereikt vanwege schaalvoordelen en harmonisatie. De strategie richt zich op het toerusten van professionals voor de toepassing van complexe EU-regelgeving (zoals de AI-verordening en de digitaliseringsverordening) en het gebruik van gemeenschappelijke IT-tools, waarbij het niet in de autonome inrichting van beroepsopleidingen treedt voor zover deze zien op puur nationale procedures en rechtssystemen. Door kennisuitwisseling en training hieromtrent op EU-niveau te faciliteren, wordt voorkomen dat elke lidstaat zelfstandig opleidingsmateriaal voor EU-instrumenten moet ontwikkelen. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel de digitalisering van rechtsstelsels binnen de EU te bewerkstelligen door rechtsbeoefenaars justitiële training aan te bieden met betrekking tot digitale en Europeesrechtelijke vaardigheden. Het voorgestelde optreden

is geschikt om deze doelstelling te bereiken, doordat in de mededeling verschillende actiepunten zijn opgenomen om rechtsbeoefenaars toe te rusten met digitale en Europeesrechtelijke vaardigheden, zowel in het algemeen als specifiek op het gebied van justitiële samenwerking. Bovendien gaat het voorstel niet verder dan noodzakelijk, omdat de mededeling en de daarin opgenomen actiepunten niet bindend zijn, voornamelijk coördinerend van aard zijn, en voldoende ruimte aan de lidstaten overlaten. Zo treedt de strategie niet in de nationale autonome inrichting van beroepsopleidingen voor zover deze zien op puur nationale procedures en rechtssystemen. De strategie blijft beperkt tot grensoverschrijdende kwesties en samenwerking.

d) Financiële gevolgen

De financiering van de digitale transitie van nationale rechtsstelsels is primair een nationale investering vooraf. De EU-middelen zijn niet bedoeld om alle aanloopkosten te dekken. De lidstaten zijn op grond van Verordening (EU) 2023/2844 (digitaliseringsverordening) reeds specifiek verantwoordelijk voor het toewijzen van een deel van hun opleidingsbudget om rechtsbeoefenaars te trainen in het gebruik van de gedecentraliseerde IT-systemen en videoconferenties.

In de mededeling staat door de Commissie een actiepunt (15) geformuleerd die met de financiële gevolgen van de strategie verband houden. Namelijk dat EU-financiering wordt gebruikt door Europese netwerken van aanbieders van opleidingen om de inspanningen van hun leden te coördineren en synergiën tot stand te brengen tussen door de EU gefinancierde en nationaal gefinancierde opleidingen, teneinde een gunstig klimaat voor de digitalisering van justitie te bevorderen. Het kabinet onderschrijft het belang van gerichte EU-financiering voor coördinatie en schaalvoordelen.

Aangezien de strategie loopt tot en met 2030, zal de uitvoering ervan deels plaatsvinden binnen het huidige Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021–2027 en deels binnen het volgende MFK (2028–2034). Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Voor de periode vanaf 2028 wil het kabinet niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Eventuele budgettaire gevolgen voor de nationale begroting zullen worden ingepast

op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling kent geen directe gevolgen voor de regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten. De mededeling spreekt over doelstellingen en roept belanghebbenden op om zich in te zetten voor de verwezenlijking van de genoemde doelstellingen, maar aan het niet-halen van deze doelstellingen lijken geen consequenties te zijn verbonden.